

D-3/1913

DOLENJSKI

G O Z D A R

GLASILO
GG
Novo mesto
L. IV. ŠT. 3

D O L E N J S K I G O Z D A R
GLASILO KOLEKTIVA GOZDNEGA GOSPODARSTVA
N O V O M E S T O

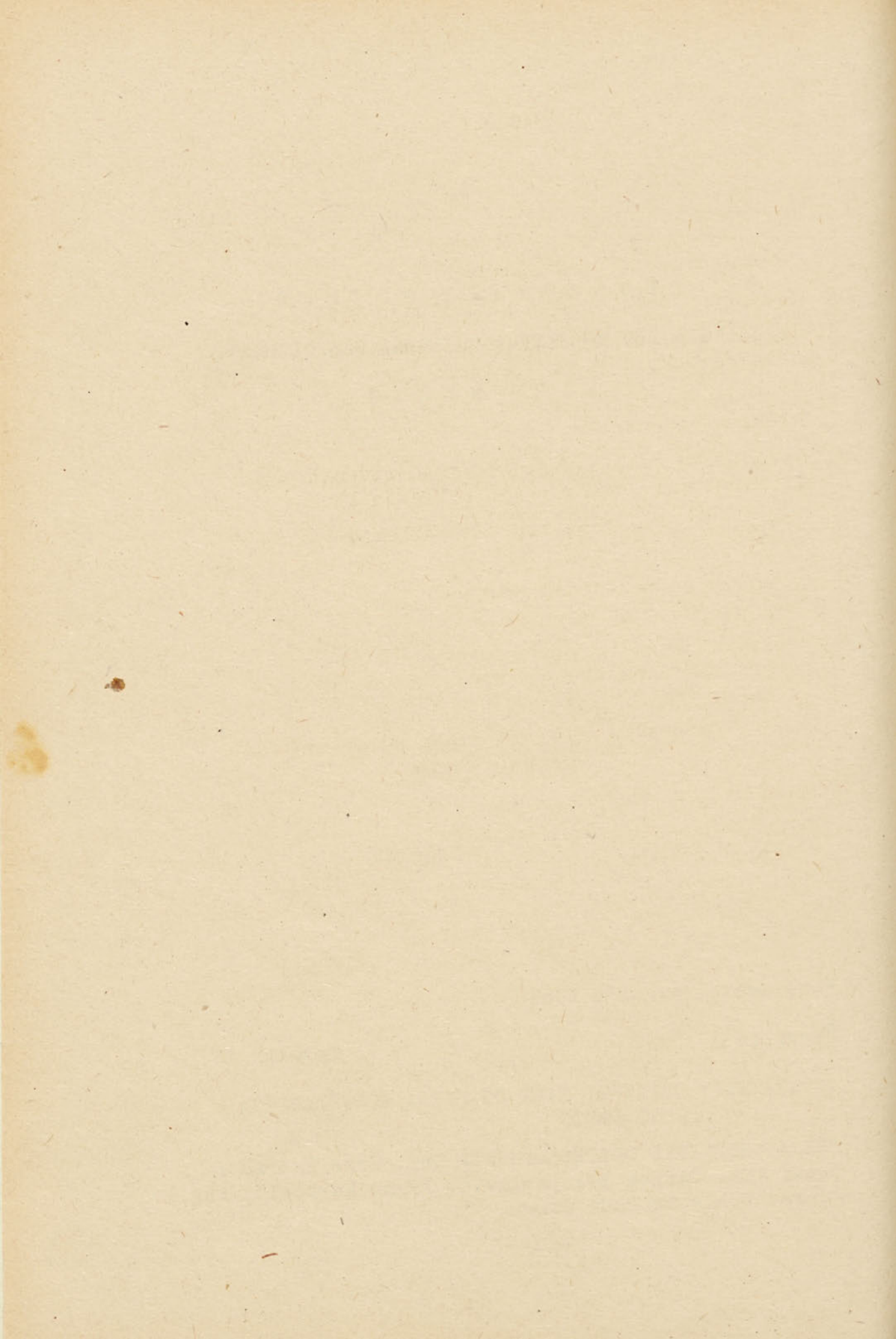
Novo mesto, avgusta 1967

Številka 3

Letnik IV

IZDAJATELJ: DELAVSKI SVET GOZDNEGA GOSPODARSTVA
NOVO MESTO

UREJA UREDNIŠKI ODBOR: urednik ing. Jože Petrič in
člani ing. Danica Belopavlovič, Franc Markovič, ing.
Konrad Mehle in Rade Jože.

V S E B I N A

	Stran
1. Sklepi organov upravljanja	1
2. Finančno poslovanje v I. polletju 1967	6
3. Poročilo o prvem zdravniškem pregledu delavcev, ki delajo z motorno žago	11
4. V prvem polletju 1967 je bilo delo v drevesnicah uspešno	18
5. Poročilo o realizaciji gozdnogojitvenih in varstvenih del v prvem polletju 1967	20
6. Izkoriščanje gozdov v prvem polletju 1967	29
7. Spravilo s traktorjem Fergusson FE-35 na GO Straža	32
8. Proizvodnja sadik v kooperaciji in nekatere značilnosti v gospodarski enoti Krka	35
9. Pravilnik o pripravniškem stažu delavcev gozdnega gospodarstva Novo mesto	39
10. Pravilnik o menzah	46
11. Najvažnejše spremembe temeljnega zakona o invalidskem zavarovanju	47

SKLEPI ORGANOV UPRAVLJANJA

Na svoji prvi seji dne 25. maja je upravni odbor razpravljajal in sklepal o naslednjih zadevah:

1. Za svojega predsednika je izvolil Kure ing. Danila.
2. Odločil je, da Gozdno gospodarstvo nabavi žago za razrez pragov, ki bo montirana na skladišču v Straži.
3. Odobril je nakup pralnega stroja za GO Črnomelj, delovišče Planina pod pogojem, da plača polovico vrednosti obrat iz svojih sredstev sklada skupne porabe, druga polovica pa gre iz sklada skupne porabe podjetja.
4. Upravni odbor priporoča gradbenemu obratu, da organizira delo tako, da ne bo prišlo do zastoja pri delavcih, če se pokvarijo stroji.
5. Na seji je bila podana informacija o izdelavi meril za nagrajevanje strokovnih delavcev.
6. Pašič Mirkotu iz Kanca, kateremu je pogorelo gospodarsko poslopje, je odobril 6 m³ iglavcev na panju s tem, da plača biološko amortizacijo. Pod enakimi pogoji se proda les tudi Ambrožič Ivanu iz Podgrada.
7. Posebni šoli Šmihel je odobril 10.000 S-din.
8. Štipendistom, ki organizirajo maturantski izlet, je odobril 8.000 S-din.
9. Odobril je prodajo gradbene parcele na Dvoru Legan Francu iz Podgozda.
10. Klubu belokranjskih študentov je odobril kot pomoč 20.000 S-din.
11. Odobril je prenos zemljišča v k.o. Podzemelj, na katerem je kamnolom, na komunalno podjetje Metlika.
12. Za nabavo nekaterih potrebščin (hladilnik, omarice, štedilnik) za menzo na upravi je odobril 120.000 S-din, ostali znesek naj se pokrije iz sklada skupne porabe, ki je dodeljen upravi.

13. Odobril je nabavo obtežil za prednja kolesa za traktor, ki je preurejen za vlačenje.

Na II. seji dne 14. 8. 1967 je upravni odbor razpravljajal in sklepal o naslednjem:

1. Razpravljajal o obračunu in poslovnem uspehu podjetja za prvo polletje tega leta.

2. V zvezi s kadrovskimi zadevami je sprejel naslednje sklepe:

- a/ Razpiše se 2 štipendiji na srednji gozdarski šoli v Postojni.

- b/ Na delo se sprejme Šepec ing. Antona in gozdarskega tehnika Golež Nikola. Novosprejeta člana bosta opravljala pripravniški staž po pravilniku o pripravniškem stažu in sicer Šepec ing. Anton na GO Črmošnjice in Golež Nikola na GO Črnomelj.

- c/ Zavrnil je prošnji za sprejem na delo, ki sta jih vložila Markovič Ludvik in Černe Pavla. Tako stališče je upravni odbor zavzel zaradi tega, ker je pri GG zaposlenih več delavcev v knjigovodstvu in administraciji kot jih predvideva poslovnik.

- d/ Zaradi zmanjšanja obsega dela in odprave delovnega mesta je upravni odbor sklenil, da preneha delo Vencelj Ivanki in Vidmar Pavli.

3. Upravni odbor predlaga delavskemu svetu, da potrdi tako sistemizacijo delovnih mest v knjigovodstvu in administraciji, kakršna je bila posredovana v osnutku poslovnika preteklo leto. Nadalje predlaga upravni odbor DS, da začasno ustanovi novo delovno mesto - obračun biološke amortizacije. Na to delovno mesto se potem imenuje Smrke Julij.

Glede na zmanjšanje obsega dela na GO Črnomelj je upravni odbor sklenil, da se tov. Malič Perota razporedi na skladišče Črnomelj in sicer na delovno mesto skladiščnika.

Na gozdnem obratu Metlika se izvršijo naslednje spremembe: delovno mesto upravitelja bo zasedel ing. Falkner Jože, Molek Darko se razporedi za revirnega gozdarja revirja Suhor, Nemanič Stane pa se premesti na delovno mesto delavca.

4. Obširno razpravo je vodil upravni odbor o spremembah pravilnika o delitvi osebnih dohodkov. Ker ni bilo v tej zvezi sprejetih dokončnih sklepov, bomo o zadevi poročali po razpravi na delavskem svetu.
5. Upravni odbor priporoča delavskemu svetu, da razdeli nadomestilo za K-15 po predlogu sindikalnega plenuma.
6. Upravni odbor predlaga DS, da odobri najetje posojila za nabavo 5 avtomobilov v znesku 35,000.000 S-din. Nadalje naj odobri najeti dolgoročno posojilo za intenzivne nasađe in sicer za lansko leto 60,000.000 S din, za letošnje leto pa 20,000.000 S-din.
7. V smislu določil statuta je odobril nagrado tov. Ilc Stanetu v višini 120.000 S-din in Kraševca Antonu 50.000 S-din.
8. Tov. Povše Francu in Šink Pavletu je odobril plačilo vsakemu po 7 dni klimatskega zdravljenja.
9. Za zdravstveno ogrožene otroke delavcev GG, ki so bili poslani na zdravljenje po priporočilu zdravstvene službe je odobril 205.000 S-din.
10. Določil je ceno drv, ki jih prejmejo člani sindikalne podružnice uprave.
11. Štanglin Jožetu iz Planine je odobril posojilo v znesku 200.000 S-din.
12. Reševal je še nekatere prošnje za oprostitev gozdne takse.

Na II. seji dne 21. 8. 1967 je delavski svet obravnaval in sklepal o naslednjem:

1. Potrdil je obračun za prvo polletje tega leta. Rezultate polletnega uspeha objavljamo v posebnem sestavku.
2. Sprejel je tako sistemizacijo delovnih mest, kakršno je predvideval osnutek poslovnika, ki je bil v obravnavi lansko leto. Po tem sklepu ostane na upravi in obratih v administraciji in knjigovodstvu zaposlenih naslednje število delavcev:

na upravi	26
na obratu Novo mesto, Straža, Črnomelj in Trebnje po	3
na obratu Podturn, Črmošnjice in obratu za gozd. načrtovanje po	2
na GO Metlika, na skladiščih Straža, Novo mesto, Črnomelj in gradb. obratu po	1

Do tega sklepa je prišlo zaradi zmanjšanja poslovanja predvsem gozdnogojitvenih del. Zaradi tega se je zmanjšalo število zaposlenih delavcev v proizvodnji in rezultat vseh teh premikov je zmanjšanje števila delavcev tudi v administraciji in knjigovodstvu. Istočasno, ko je delavski svet sklepal o ukinitvi delovnih mest na obratih, je sprejel sklep, da začasno odpre delovno mesto - "obračun biološke amortizacije". Ta potreba se je pokazala šele zadnji čas ko gozdno gospodarstvo ugotavlja, da ima velike vsote nepobrane biološke amortizacije.

Delavski svet je ob tej priliki zadolžil strokovne službe, da proučijo združitev skladišč z gozdnimi obrati, upravičenost obstoja GO Metlika, upravičenost obstoja dveh delovnih mest na obratu za gozdarsko načrtovanje in sistemizacijo delovnih mest revirnih gozdarjev.

3. Sprejel je pravilnik o menzah. Pravilnik objavljamo v tem glasilu.
4. Obširna razprava je bila tudi po informaciji o osebnih dohodkih. Čeprav delavski svet ni imel namena sprejemati kakih pomembnejših sklepov v tej zvezi, so vendar tovariši, ki delajo na izpopolnitvi pravilnika, dobili nekatere pomembne pobude. Člani DS so mnenja, da strokovne službe prenehajo z obračunavanjem gibljivega dela, namesto tega se določi osnova za obračun, ki temelji na obsegu dela, ki ga posameznik opravlja. Govora je bilo tudi o povečanju osebnih dohodkov v kolikor so ustvarjeni pogoji. Zelo burna je bila razprava o zmanjšanih osebnih dohodkih delavcev, ki nimajo predpisane strokovne izobrazbe. Pogovarjali so se tudi o normativih, o nesorazmerjih med posameznimi delovnimi mesti, predvsem gre tu za nesorazmerja med cestnimi delavci in delavci v drevesnicah, med delavci nekaterih strokovnih služb na upravi, vodje destilarne, buldožerista. Na koncu razprave je delavski svet sprejel v zvezi

z nagrajevanjem naslednje sklepe:

- a/ Osnova za izračun osebnega dohodka buldožerista se poveča za 2.000 S-din.
- b/ Na obratu za gozdarsko načrtovanje se preneha obračunavati osebni dohodek po normativih, ki jih je sprejel delavski svet.
5. Delavski svet je na predlog sindikalnega plenuma odločil, da se iz sklada dodeli vsakemu delavcu, ki ima pogoje do dopusta, 15.000 S-din kot nadomestilo za K-15.
6. Po sklepu DS bo gozdno gospodarstvo najelo posojilo v znesku 30,000.000 S-din za nakup 5 avtomobilov znamke OM nosilnosti 5,5 t.
7. Gozdno gospodarstvo bo vložilo prošnjo za najetje dolgoročnega posojila za intenzivne nasade in sicer za leto 1966 60,000.000 in za tekoče leto 20,000.000 S-din.
8. Glede na prihranek pri gradnji ceste Resa-Rog sprejme delavski svet sklep, da se prihranjeni znesek porabi za gradnjo ceste-odcepa od novozgrajene.
9. Odobril je predlog povečanja plana poseka iglavcev v količini 3.000 m³.
10. Podržaj Jožetu, delavcu GO Podturn je odobril posojilo za novogradnjo stanovanjske hiše v znesku 500.000 S-din.
11. Odobril je prodajo gradbenih zemljišč Vlašič Antonu in Ivanetič Francu.

xXx

FINANČNO POSLOVANJE V I. POLLETJU 1967

V prvem polletju letošnjega leta je bila dosežena realizacija proizvodov in storitev v višini 1.615,984.345 S-din, kar je za 202,759.268 S-din manj kot v prvem polletju 1966. Celotni stroški poslovanja znašajo 1.722,527.914 S-din in so za 3,397.601 S-din nižji kot v letu 1966 kljub občutnemu zmanjšanju realizacije. Ob upoštevanju povečanja zalog znaša razlika dohodkov nad stroški 20,312.192 S-din. Primerjava dosežene realizacije je razvidna iz tabele:

(v 000 S din)

FAKTURIRANO	30.6.1966	30.6.1967	Indeks
Realizacija gozdnih sortimentov	1,511.192	1,390.135	92
Realizacija gozdnogojitvenih del	129.656	81.523	63
Realizacija urejevalnih del	13.048	25.465	195
Realizacija projektive	4.295	3.357	78
Realizacija gradb. obrata	55.783	37.651	67
Ostala realizacija (storitve)	101.847	70.782	69
Drugi izredni dohodki	2.923	7.071	242
Skupaj realizacija v tek.1.	1,818.744	1,615.984	89
Prenesena neplačana realizacija iz preteklega leta	258.925	195.282	
Celotni dohodek	2,077.669	1,811.266	
S T R O Š K I :	30.6.1966	30.6.1967	Indeks
Odkup lesa	535.879	532.489	99
Amortizacija osn. sredstev	49.488	58.636	118
Biološka amortizacija gozd.	231.913	247.043	107
Osební dohodki	505.861	495.771	98
Terenski dod. in dnevnice	43.760	41.489	95
Vsi ostali stroški	359.025	347.100	97
Skupaj stroški v tek. letu	1,725.926	1,722.528	100
Preneseni stroški iz pret. leta, zmanjšani za razliko povečanja zalog	141.631	68.426	
Skupaj	1,867.557	1,790.954	

	30.6.1966	30.6.1967	Indeks
Razlika dohodkov nad stroški	210.112	20.312	9,7
Razdeljeno za osebne dohodke	102.056	-	
Ostane nerazdeljeno (za sklade)	108.056	20.312	18,8

V primerjavi s planom za leto 1967 je doseženo v prvem polletju 1967:

Realizacije	48 %
Stroškov	52 %
Razlike dohodka	25 %

Od celotne fakturirane realizacije v prvem polletju je plačano 72 %, nasproti letnemu planu pa 38 %.

Primerjava osebnih dohodkov: (v 000 S din)

	30.6.1966	30.6.1967	Indeks
Bruto osebni dohodki	607.918	495.771	82
Neto OD redno zaposlenih	362.109	300.221	83
Boleznine do 30 dni	6.699	7.075	106
Terenski dodatki	39.185	36.104	92
Dnevnice	4.516	5.384	119
Povprečno število zaposlenih	791	727	92

Mesečna povprečja na zaposlenega: (v celih S din)

Neto osebni dohodki	76.298	68.826	90
Boleznine do 30 dni	1.412	1.622	115
Terenski dodatki	8.256	8.277	100
Dnevnice	952	1.235	130
Skupna neto izplačila	86.918	79.960	92

Prikazani osebni dohodki za leto 1967 so bili dejansko tudi izplačani.

Po pravilniku o delitvi dohodka bi z ozirom na doseženi neto produkt lahko izplačali še 22,826.358 S din bruto osebnih dohodkov, kar pa z ozirom na nižji finančni rezultat ni mogoče, saj znaša razlika dohodkov nad stroški po plačani realizaciji le 16,123.681 S-din.

Uspešnost poslovanja podjetja je v primerjavi z lanskim letom nižja za 32 % po plačani realizaciji ($K = 0,683$), oziroma 19 % po fakturirani realizaciji ($K = 0,808$).

Ker je število zaposlenih znižano za 8,1 %, poslovna sredstva pa povečana le za 0,4 % je v glavnem vplivalo na znižanje koeficienta uspešnosti poslovanja (za 26,9 %) povečanje stroškov na enoto proizvoda oziroma izvršene storitve.

Investicije, gozdnogojitvena in urejevalna dela v prvem polletju 1967:

1/ Nabava opreme	14,931.145 S-din
2/ Gradbene investicije	26,024.981
3/ Izdelava projektov	3,356.855
4/ Druge investicije in anuitete	15,611.043
5/ Prispevek za energetiko	2,696.581
6/ Gozdnogojitvena dela - SLP/1967	39,082.498
7/ Gozdnogojitvena dela - zas.1967	42,440.359
8/ Urejevalna dela 1967	25,464.858
9/ Kritje gozdnogojit.del iz 1966	<u>71,044.074</u>
Skupaj:	240,652.394

Investicije skupne porabe:

1/ Stanovanje na Mestnih njivah	943.320
2/ Stanovanja v Trebnjem (2)	12,774.700
3/ Stanovanjski blok v Dol. Toplicah	<u>4,101.385</u>
Skupaj:	17,819.405

Zaloge, terjatve, obveznosti:	v 000 S din)		
	30.6.1966	30.6.1967	Indeks
Zaloge materiala in drobne- ga inventarja	101.717	98.845	97
Zaloge gozdnih sortimentov in sadik	256.427	331.561	129
Terjatve do kupcev	319.446	504.762	158
Obveznosti do dobaviteljev	35.982	89.643	249

Povprečna terjatev do kupcev v letu 1967 je znašala 346,368.047 din in je bila plačana povprečno v 38,6 dneh; povprečna terjatev v letu 1966 pa je znašala 315,954.192 din pri vezavi 31,4 dni.

Če na drugi strani primerjamo obveznosti do dobaviteljev, smo le-teh imeli v letu 1967 povprečno za 83,265.160 din

in smo jih povprečno plačevali v 62,4 dneh, v letu 1966 pa so povprečne obveznosti znašale 28,396.310 din z vezavo plačila 24,8 dni.

Uspeh poslovanja posameznih delovnih enot je različen, vendar so pri vseh delovnih enotah porasli stroški poslovanja v odnosu na realizacijo primerjano z lanskim letom. Rezultati poslovanja po posameznih delovnih enotah so naslednji:

	1966	1967
1. GO Novo mesto		
Celotni dohodek	331,416.083	290,464.347
Porabljena sredstva	157,958.411	148,671.109
Povprečno vložena posl.sr.	164,158.791	169,051.120
Povprečno št. zaposlenih	129	120
Koeficient uspešnosti poslovanja		K = 0,829
2. GO Straža		
Celotni dohodek	343,649.495	347,993.595
Porabljena sredstva	140,874.028	178,687.477
Povpreč. vlož. posl. sr.	168,203.006	174,738.159
Povpreč. št. zaposlenih	109	111
Koeficient uspešnosti		K = 0,808
3. GO Podturn		
Celotni dohodek	295,280.241	267,022.448
Porabljena sredstva	105,156.732	110,314.120
Povpreč. vlož. sredstva	128,802.443	123,483.064
Povpreč. št. zaposlenih	99	97
Koeficient uspešnosti		K = 0,789
4. GO Črmošnjice		
Celotni dohodek	287,696.640	252,080.234
Porabljena sredstva	117,628.134	115,470.083
Povprečno vložena sredstva	86,133.649	83,254.615
Povpreč. št. zaposlenih	82	77
Koeficient uspešnosti posl.		K = 0,837
5. GO Črnomelj		
Celotni dohodek	332,695.190	215,426.832
Porabljena sredstva	202,049.900	156,195.316
Povpreč. vlož. posl.sr.	194,299.585	182,925.495
Povpreč. št. zaposlenih	136	116
Koeficient uspešnosti		K = 0,511

6. GO Metlika	1966	1967
Celotni dohodek	41,534.985	36,553.016
Porabljena sredstva	21,543.374	22,387.558
Povprečno vložena posl. sr.	6,908.295	5,960.879
Povprečno št. zaposlenih	9	9
Koeficient uspešnosti		K = 0,789
7. GO Trebnje		
Celotni dohodek	282,699.625	229,529.257
Porabljena sredstva	174,221.647	153,198.380
Povprečno vlož. posl. sred.	89,878.223	90,833.741
Povprečno št. zaposlenih	60	47
Koeficient uspešnosti		K = 0,754
8. Gradbeni obrat		
Celotni dohodek	74,117.618	46,647.863
Porabljena sredstva	30,663.035	26,091.082
Povprečno vložena posl. sred.	45,330.377	45,716.673
Povprečno št. zaposlenih	56	41
Koeficient uspešnosti		K = 0,602
9. Obrat za gozd. načrtovanje		
Celotni dohodek	17,448.154	21,397.093
Porabljena sredstva	4,886.351	5,099.391
Povprečno vložena posl. sred.	4,337.366	5,628.476
Povprečno št. zaposlenih	17	17
Koeficient uspešnosti		K = 1,395
10. Skladišče Novo mesto		
Celotni dohodek	151,197.048	163,984.324
Porabljena sredstva	3,448.631	7,668.833
Povprečno vložena sredstva	5,845.259	7,227.679
Povprečno število zaposlenih	13	13
Koeficient uspešnosti		K = 0,865
11. Skladišče Straža		
Celotni dohodek	232,145.748	226,259.035
Porabljena sredstva	9,108.366	15,352.595
Povprečno vložena sredstva	7,321.453	16,469.941
Povpreč. št. zaposlenih	15	18
Koeficient uspešnosti		K = 0,430

12. Skladišče Črnomelj	1966	1967
Celotni dohodek	365,711.766	238,161.096
Porabljena sredstva	7,233.418	6,963.569
Povprečno vložena sred.	11,733.860	16,641.974
Povpreč. št. zaposlenih	22	20
Koeficient uspešnosti		K = 0,461

Koeficient uspešnosti poslovanja za upravo podjetja je 0,774.

xXx

POROČILO O PRVEM ZDRAVNIŠKEM PREGLEDU DELAVCEV, KI DELAJO
Z MOTORNO ŽAGO

Na predlog HTV in socialne službe podjetja je upravni odbor GG Novo mesto sprejel sklep, da pošlje na zdravniški pregled vse delavce, ki delajo z motorno žago.

Pregled je opravil Zavod za zdravstveno varstvo Novo mesto - dispanzer za poklicne bolezni, v januarju, februarju in marcu letošnjega leta. Pregledanih je bilo 181 oseb in sicer 158 zaposlenih pri delih z motorno žago, 23 pregledanih pa je zaposlenih pri ostalih gozdnih delih.

Pregled je vseboval:

1. klinični pregled vsakega posameznika
2. laboratorijski pregled krvi in urina
3. proba ohlajevanja rok
4. specialni pregled pri otologu z avdiogramom (preizkus sluha) v posameznih primerih
5. specialni pregled pri angiokirurgu po potrebi

Starost pregledanih zaposlenih oseb:

do 18 let	1 oseba
od 19 - 21 let	3 osebe
od 22 - 30 let	50 oseb
od 31 - 40 let	103 osebe
od 41 - 50 let	22 oseb
nad 50 let	2 osebi

Doba zaposlitve pregledanih oseb:

do 6 mesecev	3 osebe
do 1 leta	3 osebe
od 1 - 3 let	30 oseb
od 3 - 5 let	39 oseb
od 5 - 10 let	54 oseb
od 10 - 15 let	35 oseb
od 15 - 20 let	13 oseb
nad 20 let	4 osebe

Pri dobi zaposlitve z motorno žago po starostnih grupah so upoštevani samo tisti zaposleni, ki so pri pregledu navajali, da delajo z motorno žago, torej samo 158 oseb.

Doba zaposlitve z motorno žago po starostnih grupah:

Starostne grupe	3-6 mes.	6-12 mes.	1-2 let	2-3 let	3-4 let	4-5 let	nad 5 let	Skupaj
16 - 18		1						1
19 - 21			1					1
22 - 30	4	9	16	10	7	3	4	53
31 - 35	3	6	8	14	14	5	3	52
36 - 40		5	4	9	7	8	1	34
41 - 50	1	1	3	2	4	2	1	14
nad 50					1	1		2
Skupaj:	8	22	32	35	33	19	9	158

Doba zaposlitve z motorno žago po starostnih grupah oseb, ki so pri pregledu navajale, da imajo ob mrazu in delom z motorno žago mravljinčaste, oziroma bele prste rok (s poizkusom ohladitve rok ni bilo ugotoviti belih prstov).

Starostne grupe	3-6 mes.	6-12 mes.	1-2 let	2-3 let	3-4 let	4-5 let	nad 5 let	Skupaj
21 - 30			1		2	1		4
31 - 35	1	1	1	3	3	3	3	15
36 - 40			1	1	2	2		6
41 - 50				2	1		1	4
nad 50				1	1	1		3
Skupaj:	1	1	3	7	9	7	4	32

Doba zaposlitve po starostnih grupah delavcev, ki delajo z motorno žago obolelih in s preizkusom ohladitve rok je pozitiven. To se pravi, da 32 delavcev po zgoraj navedeni razpredelnici boluje ali pa ima začetno okvaro rok.

Za delavca, ki je zaposlen kot motorist in dela z motorno žago 6 mesecev in je že obolel (poizkus ohladitve rok je pozitiven) bi omenili, da je bil pred tem zaposlen v Litostroju kot talilec. Dispanzer za poklicna obolenja nas opozarja tudi, da marsikateri od delavcev motoristov dela z motorno žago tudi doma popoldne, ob prostih sobotah in nedeljah. Mnogi izmed zaposlenih se vozijo na delo z mopédi in to ob vsakem času (možnost, da si prehladi roke ob prevozu na delo in iz dela). Ker se to ni moglo ugotavljati, je pokazatelj ob preizkusu rok na bele prste neobjektiven.

Pri mnogih osebah je bilo opaziti znake, ki bi jih lahko prištevali k tistim, ki jih povzroča vibracija na celotni organizem. Ti znaki so: nespečnost, nervoznost in apotenca.

Pri pregledu je dispanzer ugotavljal:

- a/ prava poklicna obolenja
- b/ obolenja v zvezi s poklicom
- c/ ostala obolenja

Ad a/

Vasoneuroze (vibracijska bolezen je okvara končnih majhnih krvnih žil na prstih rok) - 8 primerov. Sum na omenjeno bolezen kot poklicno - posledica dela z motorno žago in mraza pa še 4 primeri.

Ad b/

Anamnestično navajanje mravljinčanosti rok ali pojav belih prstov pri delu v mrazu v 32 primerih.

Akustična trauma v 4 primerih preverjeno z avdiogramom (akustična trauma - okvara sluha, zaradi dolgotrajnega vpliva ropota na slušne organe). Slabši sluh kot sicer pa je navajalo 15 oseb.

Ad c/

Pod ostala obolenja so ugotovili, na prvem mestu slabokrvnost v 12 primerih, kronično vnetje dušnikov v 4 primerih, krčne žile v 1 primeru, gnilost zobovja v 25 primerih, vnetje mišičja hrbta v 2 primerih, psihonevroze v 1 primeru, povišan krvni pritisk v 6 primerih.

MNENJE IN PRIPOROČILO O NADALJNJIH UKREPIH

Pri delih z motornimi žagami, ki imajo močno vibracijo z visokimi amplitudami pride do obolenj, imenovanih vibracijska bolezen. Zaradi ponavljajočih se vibracij nastopijo okvare funkcij kapilar (žil lasnic) v smislu traumatične angioneuroze kapilar prstov. Nastopi pojav "belih" prstov. Jakost okvare in pogostnost obolenja ožilja je v ozki povezavi z intenziteto in trajanjem dela. Za nastanek obolenja je odločujoča tudi osebna občutljivost in odpornost.

V letu 1964 so bile pri GG Ljubljana opravljene tudi meritve ropota in tresljajev pri motornih žagah. Navedli bomo nekaj podatkov. Te meritve so pokazale, da so vse uporabljene motorne žage ne glede na različne pogoje dela v jakosti tresljajev in ropota, prekoračile mejo, ki je zdravju škodljiva in, da ni možno z nobenimi zaščitnimi sredstvi tega vpliva bistveno zmanjšati. Pri poizkusih so se uporabljali različni tipi motornih žag in sicer "Stihl Contra" (s staro izvedbo glušnika) "Partner R 11", "Jo-bu Tiger D 94" in električna žaga "Stihl".

Ropot je bil merjen z jakostjo izraženo v fonih v območju frekvenc od 42 - 11.200 Hz. Ker so se v območju od 500 - 1.000 Hz pokazali najbolj visoki rezultati, je v to območje izdelana primerjava med posameznimi tipi žag:

1. Stihl-Contra	maksimalna jakost	100 - 166 fonov
2. Partner R 11	" "	95 - 100 fonov
3. Jo-bu Tiger 94 D	" "	95 - 107 fonov
4. Stihl - električna	" "	67 - 77 fonov

Če vzamemo kot mejo neškodljivosti 80 fonov vidimo, da so razen električne žage vse motorke preglasne.

Vibracija se je proučevala prav tako v različnih delovnih pogojih z različnimi tipi žag. Rezultati so merjeni z isto aparaturo in so izraženi v fonih. Tudi tukaj je zdravju

škodljiva meja 80 fonov, katera prav tako ne dosega le električna žaga.

Ne glede na pogoje dela so vibracije pri posameznih tipih žag naslednje:

1. Stihl Contra	86 - 101 fon
2. Partner R 11	99 - 105 fonov
3. Jo-bu Tiger D 94	91 - 93 fonov
4. Stihl - električna	66 - 81 fonov

Merjene so bile tudi vibracija pri uporabi trdega lesa in stare verige, enkrat direktno na ročaju motorke, drugič pa na roki, ki je držala prednji ročaj motorke.

Zaščitni ukrepi so:

- a/ Medicinski
- b/ Tehnični

Ad a/

V borbi proti vibracijski bolezni so najuspešnejši sledeči preventivni ukrepi:

1. pregled in sicer prvi pred nastopom dela, pri katerem se pričakuje nastop vibracij (delo z motorno žago),
2. periodični zdravniški pregled zaposlenih, ki delajo z vibracijskim orodjem,
3. zdravstvena vzgoja delavcev, ki delajo z motornimi žagami, oziroma s stroji, pri katerih se pojavljajo vibracije.

Prvi pregled pred nastopom dela delavca mora biti temeljita analiza njegovega zdravstvenega stanja ter splošne in posebne sposobnosti za določeno delo. Pri tem pregledu je potrebno, da se upošteva cela vrsta medicinskih kontraindikacij za delo, kjer je riziko za škodljivo delovanje vibracij in možnost pojava vibracijske bolezni.

Periodični zdravniški pregledi so namenjeni zgodnjemu odkrivanju sprememb, ki nastajajo vsled škodljivega delovanja vibracij. Skoraj pri vseh strojih, ki prekomerno vibrirajo se ugotavlja pojav prekomernega ropota, ki je tudi

zdravju škodljiv in okvarja v prvi vrsti sluh. Zato je pri teh pregledih potrebno opraviti poleg avdiometrične preizkave sluha, tudi ostale preiskave za izključitev vibracijskega dovoljenja.

Zdravstvena vzgoja delavcev, ki so izpostavljeni zdravju škodljivim vplivom vibracije je zelo važna, ker mora informirati zaposlene o škodljivostih, ki so zvezane s tem delom in o možnostih preprečevanja ali vsaj o zmanjšanju posledic. Delavce je potrebno še posebej opozoriti o škodljivosti slabih razvad, ki lahko pospešijo pojav vibracijske bolezni, to so v prvi vrsti kajenje in alkoholizem. Z zdravstveno vzgojo je tudi potrebno vplivati na zaposlene, da se pravilno prehranjujejo in sicer da v njihovi prehrani ne pride do pomanjkanja vitaminov B1, C in D kot tudi kalcija.

Ad b/

Tehnološki proces naj bo tako urejen, če je mogoče, da se vibracije sploh ne pojavljajo ali če se pojavljajo, da se prepreči njihovo širjenje z mesta nastanka na delavca. Tehnična skrb mora biti zlasti osredotočena na to, da se čimbolj omeji prenos vibracij v frekvencah, kjer vibrira celo telo ali posamezni deli telesa na katere se prenašajo vibracije. Dokler pa se popolnoma ne prepreči prenos vibracij na zaposlenega pa ne smejo te prekoračiti največjo dovoljeno mejo. Pri tem mora biti delo organizirano in izvajano tako, da so delavci izpostavljeni škodljivemu delovanju vibracije čim krajši čas, ta pa mora biti enakomerno porazdeljen preko cele delovne izmene in s čim več prekinitvami dela.

O tem problemu je na predlog HTV službe pri nas razpravljali strokovni kolegij, upravni odbor in centralni delavski svet ter sprejel sklep, s katerim so seznanjeni vsi delavci. Določeno je, da delavec, ki dela z motorno žago ne sme delati več kot 2 uri na dan z motorno žago. Zato organiziramo tečaje za delo z motornimi žagami, da bo čimveč delavcev usposobljenih opravljati delo z motorno žago. Ker pa na zaposlene z vibracijskim orodjem zelo škodljivo vplivata vlaga in mraz, ki namreč pospešujeta nastanek vibracijskega obolenja, morajo biti zaposleni zaščiteni pred vlago in mrazom. Potrebno je, da delavci nosijo tople rokavice s filcastimi vložki, ki istočasno zmanjšujejo vpliv vibracije in mraza. Važna je tudi organizacija dela. Delavci, ki so izpostavljeni škodljivemu vplivu vibracij morajo biti poučeni o

Škodljivem vplivu prekomerne vibracije in teoretično ter praktično izšolani ter vzgojeni v sigurnem načinu dela, ki zagotavlja takšno delo, kjer se bo skrajšala doba izpostavljenosti vibracijskim ali pa se omeji ali zniža prenos vibracij na delavca. Delavci morajo imeti tako delovno disciplino, ki bo zagotavljala visoko strokovno skrb o stroju, ki ga uporabljajo. Vemo namreč, da slabo vzdrževani stroji - motorne žage - povzročajo take vibracije, ki najbolj oškodujejo zdravje delavcev. Vemo pa tudi, da je za enkrat še nemogoče tehnično opremiti motorne žage tako, da vibracija in ropot ne bosta prekoračila dovoljene meje, je na vsak način potrebno prepovedati prekomerno delo in delo mladoletnikom. Iz istega razloga je poleg dosledne uporabe vseh osebnih zaščitnih sredstev potrebno za posamezna vibracijska orodja odrediti tudi delovni čas, katerega lahko dela delavec pri odrejenem delu. Prav tako ne smemo pozabiti na osebno zaščito sluha - najbolje z nošnjo svaljkov iz steklene vate.

Pri pregledu so ugotovili visok odstotek - 25 primerov gnilega zobovja in slabokrvnosti. Slabokrvnost je poleg drugega lahko tudi posledica slabe prehrane. To nam narekuje, da bomo morali v bodoče še bolj intenzivno razmišljati o prehrani delavcev. Tako visoko število delavcev, ki boluje za gnilostjo zobovja pa nam narekuje, da bomo morali v zdravstveni prosvetljenosti vseh zaposlenih še marsikaj storiti.

Kontrolni pregledi za nekatere delavce, ki so določeni za jesen letos in za spomlad 1968 leta nam bodo dali rezultat tega preventivnega dela. Vsi, prav vsi, posebno pa še HTV in socialna služba imata na tem področju veliko nalogo.

Nace Gregorčič

xXx

V PRVEM POLLETJU 1967 JE BILO DELO V DREVESNICAH
USPEŠNO

Ugodne vremenske prilike v spomladanski sezoni so omogočile pravočasno in kvalitetno izvršitev vseh predvidenih del v zvezi s setvijo, pikiranjem in prvo pletvijo. V mesecu juniju so obilne trajnejše padavine ovirale redno vzdrževanje (pletev) setve. S koriščenjem vsake ugodne prilike je uspelo pravočasno očistiti ves posevek tako, da ni na kvaliteti sejank nikakih posledic in se zelo lepo razvijajo.

Izvršitev setve - primerjava 1966 in 1967

Leto	smr.	gl.bor	ost.igl.	ost.list.	skupaj	
	ha	ha	ha	ha	igl.	list.
1966	0.30	0.28	0.17	0.21	0.75	0.21
1967	0.92	-	-	0.04	0.92	0.04

Setev je v celoti izvršena s semenom lastne proizvodnje. Na 0.30 ha površine smo izvršili prosto setev, na 0.61 ha v brazdice, na 0.01 ha pa setev po Dunemanu. Prednosti proste setve so v polnem koriščenju površine, enakomerni razvrstitvi sejank, večji proizvodnji po enoti površine in boljši kvaliteti. Slaba stran je v večji potrošnji semena, zamudni in dragi pletvi v prvem letu. Pri Dunemanu je poleg navedenih prednosti proste setve prišteti še nezapleveljenost, kar predstavlja glavno prednost tega načina vzgoje sejank.

Zaradi lažjega razumevanja vzgoje sejank na naši poiskusni ploskvi po Dunemanovem načinu, bom na kratko opisal postopek te setve. Na grobo obdelano zemljo postavimo lesen okvir s stranicami višine od 20-25 cm. Širina okvira je 1 m, dolžina poljubna. V notranjost okvirja nasujemo v višini 15-20 cm visoko surovih iglic, ki jih nagrajemo v gozdu, najbolje v čistih iglastih sestojih. To plast dobro potlačimo. Na to potlačeno plast ponovno natrosimo plast iglic (od 5 - 10 cm), ki jih pomešamo z okrog 25 % presejanega gozdnega humusa in odgovarjajočo količino in vrsto mineralnega gnojila. Na tako pripravljene gredice izvršimo

prosto setev in jo rahlo prekrijemo z mešanico iglic in humusa. Po izvršeni setvi površino zalijemo z 0.5 - 1 % raztopino modre galice zaradi razkužitve. Skrbeti je treba, da ima posevek vedno primerno vlago. V prvem letu mora biti zasenčen. Ob ugodnem vremenu, kadar je oblačno, moramo senčnike za nekaj ur odstraniti, da se površina dobro prezrači. Stalno zasenčenje in prekomerna vlaga lahko povzroči razna glivična obolenja.

Izvršitev pikiranja - primerjava 1966 - 1967

Leto	smr. kom	gl. bor kom	ost. igl. kom	skupaj kom
1966	645.000	275.000	-	920.000
1967	660.000	-	124.000	784.000

V spomladanski sezoni je bilo pikirano strojno 660.000, ročno pa 124.000 komadov sadik. Pod ostalimi iglavci so zajete sadike macesna, duglazije in omorike. Pikiranje je v glavnem dobro uspelo.

Stroški proizvodnje - primerjava 1966 - 1967

Leto	Letni plan OD + mater.	Realizacija stroš. Osebni doh.	I. poll. material in usl.	Skupaj
1966	512.170.00	162.924.98	112.031.40	274.956.38
1967	649.751.20	115.118.78	123.340.48	238.459.26

Znižanje osebnih dohodkov v primerjavi z lanskim letom v istem razdobju je pripisati ugodnim vremenskim prilikam, izvrševanju del po dokaj izkustvenih normah preteklih let, boljši organizaciji in smotrni uporabi obstoječe mehanizacije.

Znižanje materialnih stroškov bomo v bodoče dosegli z lastno proizvodnjo potrebnih sejank za pikiranje. Z letošnjo proizvodnjo bomo zadostili tudi v tem pogledu v kolikor ne bi utrpeli kakšnih občutnih izpadov v II. polletju zaradi bolezni ali elementarnih nezgod.

Varstvena dela:

Vse zemljišče namenjeno setvi in pikiranju je bilo tretirano z insekticidi, setvena površina pa še posebej razkužena z raztopino modre galice. Skozi vso sezono so bila izvršena občasna preventivna škropljenja proti morebitnim napadom glivičnih bolezni.

Opaziti je bilo nekaj poškodb na setvi po krtu, kakor tudi mehaničnih poškodbah pri pletvi in okopavanju, kar pa ne predstavlja kakih večjih materialnih izpadov.

Ne smemo se zadovoljiti samo z doseženimi uspehi v I. polletju, ki so dokaj ugodni v finančnem in kvalitetnem pogledu. Strmeti moramo za izboljšavo že doseženih uspehov, zasledovati napredek te proizvodnje v svetu in prilagajati sprejemljive izboljšave naši proizvodnji in finančni zmogljivosti.

Adamič Danijel

xXx

POROČILO O REALIZACIJI GOZDNOGOJITVENIH IN VARSTVENIH DEL V PRVEM POLLETJU 1967

Za realizacijo gozdnogojitvenih del v prvem polletju 1967 je ob primerjavi z istim obdobjem v preteklem letu značilen zmanjšan obseg pogozdovanj, približno enak obseg negovalnih del in povečani izdatki za varstvo gozdov. Te spremembe v realizaciji so posledica nepokritih bioloških vlaganj v letu 1966, ko je bil plan pogozdovanj zelo obsežen in ko kljub obljubam nismo dobili dolgo obljubljenih kreditov za osnovanje intenzivnih nasadov, po drugi strani pa posledica neugodnih vremenskih razmer v spomladanskem času (snegolomi). Z ozirom na tako stanje je letošnji plan gozdnogojitvenih del postavljen v okvir lastnih finančnih zmogljivosti, kar pomeni, da je zlasti plan obnove občutno znižan.

Realizacija posameznih vrst gojitvenih del v prvem polletju 1967 je naslednja:

1. Pogozdovanje in spopolnjevanje

Kot že rečeno je bil obseg pogozdovanj zaradi finančnih težav v letošnjem prvem polletju precej manjši od lanskega.

Tako so bili iz plana črtani vsi intenzivni nasadi, pri čemer je varianta plana za osnovanje nasadov ostala pogojena s krediti.

Količinska realizacija izražena v ha je naslednja:

Gozdni obrat	SLP				ZASEBNI				SKUPAJ			
	Plan	Poll.	Poll.	Poll.	Plan	Poll.	Poll.	Poll.	plan	Poll.	Poll.	Poll.
	1967	real.	%re.66	re.66	1967	real.	%	re.66	1967	re.	%1966	1966
Novo m.	39	12	31	19	10	3	30	11	49	15	31	30
Straža	18	5	28	6	21	8	39	3	39	13	33	9
Podturn	13	9	69	8	3	1	33	3	16	10	62	11
Črmošnjice	11	-	-	-	11	11	100	7	22	11	50	7
Črnomelj	12	2	17	21	25	21	84	67	37	23	62	88
Metlika	-	-	-	-	17	5	29	15	17	5	29	15
Trebnje	3	1	33	3	42	6	14	17	45	7	15	20
GG skupaj	96	29	30	57	129	55	42	123	225	84	37	180

V tabeli je prikazano pogozdovanje v celoti. Od tega je bilo v obeh sektorjih skupaj 6.40 ha spopolnjevanja, 7.15 ha intenzivnih nasadov (GO Črnomelj) in 4.40 ha osnovnega pogozdovanja v kooperaciji (GO Črnomelj). Pri navedeni količini osnovanja intenzivnih nasadov je mišljeno samo sajenje, ker sta bili priprava tal in kopanje jam izvršeni že jeseni 1966. Takrat je namreč zmanjkalo sadik in je bilo zato potrebno pripravljeno površino letos spomladi zasaditi. Pod pogozdovanje v kooperaciji so mišljene tiste zasajene površine, ki so jih kmetje sami zasadili tako, da so sadike dobili na gozdnem obratu, dela sama pri pogozdovanju pa so nadzirali področni revirni gozdarji. Taka oblika je pocenila stroške za 30 %, kar pomeni, da se lahko z manjšimi sredstvi pogozdi večje površine.

Iz tabele je razvidno, da je letošnja realizacija za 96 ha manjša od lanskoletne in da je bil v spomladanski sezoni plan realiziran s 37 %. Procent realizacije letnega plana pogozdovanj je v spomladanski sezoni že nekaj let približno enak in se giblje od 30 - 40 %.

Tudi letos so bile vremenske prilike zelo ugodne tako, da je izpad minimalen. Nekajkrat je pogozdovanje prekinil celo pozni spomladanski sneg.

Medtem, ko smo za pogozdovanje v lanski spomladanski sezoni veliko število sadik kupili drugod (463.000 kom) pa so bile za letošnje pogozdovanje vse sadike pridelane v lastnih drevesnicah. Kvaliteta domačih sadik je neprimerno boljša od nabavljenih, hkrati pa so odpadli tudi stroški dolgega prevoza.

Poraba sadik je po vrstah ob primerjavi s porabo v lanskem prvem polletju naslednja:

Drevesna vrsta	Porabljeno št. spomladi 1967	%	Porabljeno št. spomladi 1966	%
Smreka	243.846	79	346.341	54
Zeleni bor	11.352	3	5.650	1
Rdeči bor	14.900	4	24.196	4
Macesen	2.450	1	24.600	4
Jelka	35.729	11	130.668	20
Črna jelša	1.510	1	451	-
Iranska jelša	140	1	-	-
Javor	700		-	-
Črni bor			80.123	13
Rdeči hrast			20.850	3
Jesen			5.059	1
Domači oreh			516	
Duglazija			320	
Pacipresa			750	
Skupaj	310.627	100	639.524	100

Letošnji izbor drevesnih vrst je skromnejši od lanskega. Podobno kot ostala leta, je bila tudi letos jelka nabrana v naravnem podmladku.

Poraba sadik po gozdnih obratih in gostota sajenja je bila naslednja:

Gozdni obrat	Pomlad 1967		Pomlad 1966	
	porab.kom	gostota kom/ha	porab.kom	gostota kom/ha
Novo mesto	56.460	3.659	130.229	4.128
Straža	51.543	4.029	37.490	4.043
Podturn	36.923	3.974	40.645	5.246
Črmošnjice	46.169	4.064	34.780	5.269
Črnomelj	74.813	3.224	257.530	4.074
Metlika	16.650	3.619	77.050	5.183
Trebnje	28.069	3.887	61.800	2.916
GG skupaj	310.627	3.702	639.524	4.249

Povprečna gostota posajenih sadik po hektaru je letos manjša, kot je bila v lanskem letu. To zmanjšanje, ki je popolnoma na mestu, gre na račun manjšega števila porabljenih sadik jelke (leta se sadi s povprečno gostoto 6.500 - 7.000 kom/ha) in na račun boljše kvalitete sadik pridelanih v domačih drevesnicah. Skoraj vse sadike so odgovarjale namreč normativom za intenzivne nasade, kjer je zaradi tega gostota sajenja manjša.

Manipulacija s sadikami v drevesnicah, prevoz in manipulacija na terenu se je v mnogočem izboljšala. V drevesnicah so sadike pakirali, kar je omogočilo lažjo manipulacijo pri prevozu in zakopavanju na terenu pred samim gozdovanjem. Viške sadik je oddal gozdnim obratom Novo mesto, Črnomelj in Metlika samo GO Podturn, medtem ko so vsi ostali obrati porabili doma pridelane sadike. Na GO Straža (na novo priključena gospodarska enota Krka) so posadili 15.000 kom smreke, ki je bila pridelana v kooperaciji z zasebnim lastnikom.

2. Dognojevanje in okopavanje z dognojevanjem

Podobno kot prejšnja leta, je bila tudi letošnje pomlad posvečena vsa skrb dognojevanju nasadov. S tem v zvezi je treba omeniti poskusne ploskve za dognojevanje, ki jih je postavil inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije na dveh objektih in sicer na nasadu Sončnik (GO Novo mesto) za zeleni bor in na nasadu pri Tribučah (GO Črnomelj) za smreko. Z dodajanjem različnih vrst gnojil v različnih

dozah se bo s tem poskusom, ki bo trajal 5 let pokazalo, katera gnojila in v kakšni dozi najbolj odgovarja našim razmeram.

S posebnim gnojilom (N:P:K = 15:15:15) so bile dognojene tudi sadike iglavcev na lani jeseni osnovanih poskusnih ploskvah (kombinacija iglavcev s črno jelšo) v Marindolu, Dobravi in Koritih.

V ha izražena realizacija je naslednja:

Dognojevanje in startno gnojenje - ha

Gozdni obrat	SLP			ZAS			skupaj		
	Plan 1967	poll. real.	poll. % re.66	plan 1967	poll. real.	poll. % re.66	plan 1967	poll. re.	poll. %re.66
Novo m.	9	25 273	-	5	14 280	-	14	39 278	-
Straža	7	6 86	1	-	2 -	5	7	8 114	6
Podturn	39	39 100	24	8	8 100	4	47	47 100	28
Črmoš.	13	21 161	19	-	3 -	-	13	24 185	19
Črnomelj	15	44 293	90	50	101 202	40	65	145 223	130
Metlika	-	- -	-	30	32 107	31	30	32 107	31
Trebnje	-	18 -	-	30	15 50	1	30	33 110	1
GG sk.	83	153 184	134	123	175 142	81	206	328 159	215

Okopavanje z dognojevanjem ha

Novo m.	22	16 73	8	17	13 76	25	39	29 74	29
Straža	3	3 100	28	-	- -	5	3	3 100	17
Podturn	2	2 100	-	-	- -	-	2	2 100	-
Črmoš.	8	8 100	23	-	- -	-	8	8 100	23
Črnomelj	15	- -	-	40	- -	-	55	- -	-
Metlika	-	- -	-	30	34 113	-	30	34 113	-
Trebnje	26	10 38	88	63	51 81	23	89	61 68	111
GG Skup.	76	39 51	147	150	98 65	54	226	137 60	201

Iz pregleda realizacije je razvidno, da je plan dognojevanja presežen za 59 %, plan okopavanja z dognojevanjem pa dosežen s 60 %. Ta premik je utemeljen s tem, ker so obrati prvenstveno dognojevali tiste nasade, ki so bili osnovani v jeseni leta 1966.

Skupno je bilo torej dognojenih 465 ha nasadov, porabljenih pa 120 ton umetnega gnojila nitrofoskala N:P:K=4:14:11. Gnojilo je bilo nabavljeno pravočasno (april) tako, da je bilo dognojevanje v glavnem izvršeno pred začetkom vegetacije. Z nekaterimi izjemami, ko je bila zaradi malomarnosti gnojilo potrošeno tik ob deblu in se je nekaj sadik celo posušilo (GO Novo mesto in Straža), je bilo delo izvršeno v redu.

3. Obžetve, čiščenje, redčenje in reševanje iglavcev

Zaradi sezonskega značaja teh del je realizacija ob polletju razmeroma majhna. Naslednje tabele prikazujejo količinsko realizacijo v hektarih ob primerjavi z letnim planom in z realizacijo v istem obdobju preteklega leta.

Obžetve nasadov - ha

Gozdni obrat	SLP			ZAS				skupaj				
	plan 1967	poll. real.	poll. %	plan 1966	poll. 1967	poll. real.	poll. %	re. 66	plan 67	poll. re.	poll. %	re. 66
Novo m.	253	31	12	58	147	24	16	13	400	55	14	71
Straža	114	37	32	26	72	3	4	-	186	40	22	26
Podturn	62	7	11	1	28	-	-	-	90	7	8	1
Črmošnjice	44	20	45	12	17	1	6	-	61	21	34	12
Črnomelj	287	9	3	-	100	1	1	3	387	10	2	3
Metlika	16	-	-	-	95	28	29	2	111	28	25	2
Trebnje	37	6	16	28	130	19	14	21	167	25	15	49
GG skupaj	813	110	13	125	589	76	13	39	1402	186	13	164

Čiščenje kultur - ha

Novo m.	63	2	3	21	91	5	5	8	154	7	4	29
Straža	139	15	11	47	73	48	66	9	212	63	29	56
Podturn	28	5	18	1	13	4	31	4	41	9	22	5
Črmošnjice	76	-	-	-	23	9	39	4	99	9	9	4
Črnomelj	132	19	14	13	117	16	13	1	249	35	14	14
Metlika	10	4	40	-	34	19	56	11	44	23	52	11
Trebnje	23	6	26	18	152	48	32	91	175	54	34	109
GG sk.	471	51	11	100	503	149	29	128	974	200	21	228

Redčenje - ha

Gozdni obrat	SLP			ZAS			skupaj		
	plan 1967	poll. real.	poll. %re.66	plan 1967	poll. real.	poll. %re.66	plan 1967	poll. real.	poll. %re.66
Novo m.	86	19	22 18	7	-	- -	93	19	20 18
Straža	108	45	41 11	29	3	10 1	137	48	35 12
Podturn	17						17		
Črmoš.	59						59		
Črnomelj	57	11	19 3	3			60	11	18 21
Trebnje	7		13 84		1	1 30	91	1	1 14
GG sk.	334	75	22 45 123		4	3 31	457	79	17 65

Reševanje iglavcev - ha

Novo mesto	4	-	- -	9	-	- 2	13	-	- 2
Straža	2	-	- 1	13	5	38 1	15	5	33 2
Podturn	20	3	15 2	20	8	40 19	40	11	28 21
Črmoš.		1						1	
Črnomelj	11	2	18	17	26	153 1	28	28	100 1
Trebnje				6	3	50 5	6	3	50 5
GG skup.	37	6	16 3	65	42	64 28	102	48	47 31

Če primerjamo obseg izvršenih del v lanskem prvem polletju, lahko ugotovimo, da je letos nekoliko manjši obseg samo pri čiščenju, sicer pa je pri ostalih delih opazen rahel porast. Letošnji letni plan obžetev je precej visok, kar je razumljivo zaradi porasta novo osnovanih površin v letu 1966. Pričakovati pa je, da se bo podobno kot prejšnja leta, z obžetvami lahko nekaj površin prištedilo. Marsikje se namreč lahko dve obžetvi zreducirata na eno samo.

Kvaliteta čiščenja se je v marsičem popravila. S primerno organizacijo dela (dovolj velike skupine delavcev pod strokovnim vodstvom revirnega gozdarja in motorna žaga) se lahko ob večji normi kvalitetnejše opravi čiščenje, kot v primeru, če delajo manjše skupine brez primernega orodja in strokovnega vodstva. Za zgled lahko služi organizacija in kvaliteta opravljenega dela na GO Straža (revir Soteska), medtem ko se ponekod še vedno pojavljajo stare napake, kot so beljenje

predrastkov v kolobarju in puščanje predrastkov za "maloprodajo" (GO Podturn in Črmošnjice).

Tudi pri redčenju se vse bolj uveljavlja metoda pozitivne selekcije, kar je edino pravilno in hvalevredno. Pri redčenju se v glavnem več ne izdelujejo drobna drva (sečenice) zato je v takih primerih najbolj racionalno puščati polnilni sloj in se orientirati samo na razpored krošenj. Od ostalih del je omeniti obžagovanje iglavcev, ki so ga izvajali na GO Novo mesto v gospodarski enoti Gorjanci (odd. 1b) na površini 3 ha. Obžagovali so samo elitna drevesa.

4. Varstvo gozdov.

Porabljena sredstva za varstvo gozdov so v primerjavi z lanskoletnimi naslednja:

N din		
Sektor lastništva	1. polletje 1967	1. polletje 1966
Družbeni	106.543.62	60.618.48
Zasebni	22.111.79	18.503.07
Skupaj	128.655.41	79.121.55

Pri varstvu gozdov so upoštevana naslednja dela: polaganje in izdelava lovnih dreves, posek in izdelava slučajnih pripadkov, kleščenje stoječega drevja, čiščenje protipožarnih pasov in ostala varstvena dela. Prikaz količinske realizacije za oba sektorja skupaj je naslednji:

Vrsta dela	Enota mere	1967	1966
Polaganje in izdelava lovnih dreves	m3	133	171
Posek in izdel. slučaj. prip.	m3	12.170	5.215
Kleščenje stoj. drevja	m3	521	467
Čiščenje protipožar. pasov	m3	101.663	128.268
Ostala varstvena dela	ure	5.061	2.980

Občutno povečanje v primerjavi z lanskim letom je opaziti pri slučajnih pripadkih. Pozen spomladanski sneg je povzročil veliko škode predvsem na mlajših kulturah iglavcev (snegolomi). Medtem ko so bili v prejšnjih letih slučajni pripadki do zaključka 1. polletja že izdelani, pa to letos ni slučaj. Zaradi precejšnje količine drobnih sortimentov so tudi planirani nadstroški prenizki. Podobno je tudi s porabo ur za ostala varstvena dela. Ker je sneg povil in potlačil mlade kulture je bilo na marsikaterem nasadu potrebno mladice popravljati, podpirati in privezovati.

Od rastlinskih boleznih je treba na prvem mestu omeniti mehurjevko na zelenem boru (*Cronartium ribicola*). V primerjavi z lanskim letom se je število najdenih okuženih primerkov v nasadih z zelenim borom precej povečalo. Pri spomladanskih pregledih (ob priliki pojava rumenih mehurjev) je bilo registriranih 2.532 kom okuženih primerkov. Borbo proti ribezu, ki se je na posameznih obratih (GO Črnomelj, Metlika, Trebnje in Novo mesto) pričela resno in sistematično, bo treba nadaljevati, kajti sicer bi bilo ogroženih lahko 457 ha reduciranih površin zasajenih z zelenim borom. Na področju GO Trebnje se je poleg rje na zelenem boru pojavila tudi rja na borovih iglicah (*Goelosporium* sp.) in rja dvoigličastih borov (*Cronartium flaccidum*). Ti dve bolezni sta se pojavili na posameznih osebkih in za enkrat ne predstavljata večje nevarnosti.

Od ostalih rastlinskih boleznih in škodljivcev je omeniti macesnovega molja (*Coleophora laricella*), smrekovo ušico (*Chermes abielis*), smrekovo grislico (*Nematus abietis*), koreninsko gnilobo (*Armillaria mellea*), uš na zelenem boru (*Pineus strobi*) in borovo grizlico (*Dendrolimus pini*). Precej škode na mladih kulturah je povzročila srnjad, jelenjad in zajci.

V spomladanskem sušnem obdobju (marec, april) je bilo na celem območju GG 14 manjših gozdnih požarov. Od tega na GO Novo mesto 4, GO Trebnje 1, GO Črnomelj 3, GO Metlika 5 in na GO Črmošnjice 1. Vzroki za nastanek požarov so v večini primerov nepazljivost pri požiganju sečnih odpadkov in trave ter iskre od lokomotive. Skupna povzročena škoda je ocenjena na 2.510.000 S din. V glavnem je bila škoda povzročena na naravnem mladju, v 3 primerih pa je

požar povzročil manjše škode na intenzivnih nasadih (Cerovška gmajna, Lokve, Dobravice). Za povzročeno škodo na intenzivnih nasadih je podjetje dobilo od DOZ-a odškodnino v znesku 719.403 S din. Vsi intenzivni nasadi so namreč požarno zavarovani pri DOZ-u (letna zavarovalna premija znaša 1,641.773 S din). V tem času je bil izdelan tudi načrt požarnega varstva gozdov v katerem so zapopadeni vsi požarno ogroženi gozdni kompleksi.

ing. Jože Petrič

xXx

IZKORIŠČANJE GOZDOV V PRVEM POLLETJU 1967

Zaradi okoliščin, ki so nastale kot posledica gospodarske reforme, se dinamični plan blagovne proizvodnje za leto 1967 nekoliko razlikuje od predhodnih. Gre predvsem za spremembo odnosa poseka in izdelave lesa listavcev v prvem in četrtem četrtletju. Ta sprememba vsekakor bolj odgovarja predelavi lesa oz. lesni industriji. Velike količine hlodovine, ki jo prejema predelovalni obrati v zimskem času od januarja do marca in celo do maja povzroča težave okrog predelave in zaščite, po drugi strani pa je v zadnjem četrtletju dobava minimalna, s čimer se zaostreje vprašanje zaposlitve delavcev na žagah. Drugi razlog je bolj ekonomsko-finančnega pomena. Industrija ima namreč z razrezom hlodovine v času oktober-december blago sposobno za trg v aprilu, kar v primeru razreza januar - maj ne more biti. Če to primerjamo z našo tehnologijo, odgovarja tak način tudi naši panogi. Velikokrat se zgodi, da je vsled visoko zapadlega snega v januarju onemogočen posek in spravilo lesa, zaradi česar smo prisiljeni, da v kratkem času posekamo veliko lesa in tako zavlečemo spravilo in oddajo v pomladanskem času. Zaradi tega nam dinamika blagovne proizvodnje, ki smo jo sprejeli za leto 1967, omogoča umirjeno proizvodnjo, uravnovešeni dotok denarja (ne oziraje se pri tem na anomalije, ki so trenutnega značaja - vsi odjemalci so slabi plačniki) in permanentno zaposlitev delovne sile, kar ji daje pomen stalnosti.

Dinamični plan blagovne proizvodnje v SLP gozdovih je naslednji:

		SKUPAJ	I. KVARTAL	II. KVART	III.	IV.
Iglavci	m ³	31.502	-	16.142	15.360	-
Listavci	m ³	19.841	13.298	100	100	6.343
Prost. les	m ³	29.816	14.374	2.150	2.040	11.252
Listavci	m ³	49.657	27.672	2.250	2.140	17.595
SKUPAJ	m ³	81.159	27.672	18.392	17.500	17.595

Tabela nam kaže 39 % poseka in izdelave lesa iglavcev in 61 % lesa listavcev.

Če analiziramo izvršitev polletnega plana v primerjavi z dinamiko, dobimo sledečo sliko:

	PLAN	IZVRŠENO	%
Iglavci m ³	16.142	19.852	123
Listavci m ³	13.298	14.453	109
Prost. les m ³	14.374	14.783	104
Listavci m ³	27.672	29.236	106
SKUPAJ m ³	43.814	49.088	112

Iz podanega prikaza je razvidno, da je podjetje pri poseku in izdelavi lesa iglavcev preseгло polletni plan za 23 %, pri listavcih pa za 6 %. Skupni polletni plan je ustvarjen z 112 %. Tukaj je treba poudariti dejstvo, da je podjetju kljub zimi, z obilico snega, ki se je dolgo zadržal in onemogočal delo skozi ves januar, uspelo zamujeno nadomestiti. To je bilo mogoče, ker imajo obrati odvečno delovno silo, kar je razvidno iz naslednjega:

	Pov.del.	del.dni	ure	m.žage izdelano	N
				m ³	
Plan	148	15.230	121.840	72	47.213 3,1
Realiz.	168	13.541	116.817	63	47.737 3,6

To kaže, da je večje število delavcev ostvarilo manj delovnih dni (in število ur) ter imele večjo storilnost. Od planiranih 110 delovnih dni na enega delavca je ostvarjeno 86 delovnih dni, kar pomeni izpad 24 del. dni na delavca ali 192 del. ur. Mislim, da temu ni potreben komentar.

Pri maklanju celuloze pa je slika sledeča:

	Delavci	Dni	ure	m ³	N
Plan	32	3.540	28.320	7.080	2,0
Realiz.	27	1.692	14.128	4.658	2,7

Ti podatki nam poudarjajo še bolj sezonski značaj izdelave bukove celuloze, ker je ostvarjeno komaj 63 del. dni na delavca v šestih mesecih. Storilnost je, kot je razvidno višja.

Gozdni obrati bi vsekakor morali posvetiti več pozornosti temu vprašanju v drugem polletju.

Zelo važno je omeniti, da smo imeli veliko več snegolomov po naših sestojih kot prejšnja leta (slučajni pripadki). To nam je povzročilo, da je pri poseku in izdelavi lesa iglavcev napadel večji odstotek drobnejših sortimentov v odnosu na plan. Posledica tega je posek cca 3.000 m³ več lesa iglavcev, da bi lahko nudili lesni industriji potrebne surovine.

Glede kvalitete gozdnih sortimentov zaradi uveljavitve novega JUS-a je treba poudariti, da trg spričo gospodarske reforme in cen ne more več vsega sprejeti. Posebno velja to za prostorninski les. Ta sortiment je zaradi nadomestil (elektrika, plin in dr.) na trgu zelo problematičen. Zaradi tega je treba kvaliteti izdelave tega sortimenta posvetiti več pozornosti. Omeniti je treba tudi to, da so gozdni obrati premalo pozornosti posvečali proizvodnji bukovega celuloznega lesa. Po sedanjem stanju je pričakovati izpad v tem sortimentu. Prisiljeni smo v drugem polletju pospešiti izdelavo bukovega celuloznega lesa, saj smo pogodbeno vezani s celulozno tovarno v Krškem.

Kar zadeva plan odkupa lesa iz zasebnega sektorja, je leta od leta 1964 v stalnem upadanju. Glavnega razloga ne moremo iskati samo v ekonomskih cenah kmetijskih pridelkov ali v ogromnem odstotku in slabem plasmaju na trg hrastovih, cerovih in drv manjvrednih listavcev. Prav tako se tudi ne moremo strinjati z odtokom iglavcev po črnih kanalih. Za to obstojijo načini (prijave, sečni nalogi, zamenjava lesa itd.), ki bi omogočili povečan odkup lesa iz zasebnega sektorja (izogib izpada biološke amortizacije). S tem

vprašanjem se moramo vsi skupaj ukvarjati, s čimer bi se izognili negativnim posledicam finančne realizacije.

Odkup iz zasebnega sektorja smo dosegli kot sledi:

	Plan	odkup.
GO Novo mesto	11.000 m ³	6.997 m ³
GO Straža	12.500 m ³	7.995 m ³
GO Podturn	2.960 m ³	2.455 m ³
GO Črmoš.	6.000 m ³	3.573 m ³
GO Črnomelj	9.000 m ³	6.881 m ³
GO Metlika	2.500 m ³	1.187 m ³
GO Trebnje	12.000 m ³	9.947 m ³
GG	55.960 m ³	39.035 m ³

Oddaja oz. prodaja gozdnih sortimentov je dosežena s 54 % letnega plana. Lahko bi bila višja vsaj za višino prehodnih zalog. Objektiven razlog so težave z žičnico, ki je povzročila zakasnitev oddaje za ca 2.000 m³ lesa. Izpad v odkupu lesa je prav tako zmanjšal realizacijo oddaje. Temu je treba prišteti slabo povpraševanje na trgu po drveh in zastoje pri prevzemanju pragov od strani prevzemalcev.

V analizi polletnega plana niso obravnavana druga vprašanja (orodje, faze dela itd.) kakor tudi doseženi stroški po fazah dela, ker so predmet posebnega članka.

ing. Rade Kalinović

xXx

SPRAVILO S TRAKTORJEM FERGUSSON FE-35
NA GO STRAŽA

Ena najtežjih in najdražjih faz v gozdni proizvodnji je spraviilo izdelanih sortimentov od panja do kamionske ceste. Težavnost tega dela je pogojena predvsem zaradi razgibanega terena, raztresenosti gozdnih sortimentov in vsemogočih ovir na terenu.

Delavski zaslužki in cena živalskega dela nenehno naraščata, kar sili gozdarje k iskanju cenejših rešitev v procesu

dela. Znano pa je, da je najcenejše delo tam, kjer je vloženo malo človekovega dela in čim več strojnega.

Ena od rešitev tega problema je tudi spravilo s traktorjem Fergusson Fe-35 opremljenim z vitlom, ojačeno kabino, jarmom ali pa oplenom.

Na našem obratu smo že dolgo razmišljali o mehaniziranem spravilu, a kaj, ko ni bilo traktorskega priključka. Ko pa je priključek prišel nismo mogli traktorja opremiti, ker smo ga rabili za prevoz bukove hlodovine.

V aprilu smo dobili opleni in montirali na traktor vitel, kabino in opleni. To smo montirali v mehanični delavnici v Žabji vasi. Montaža je trajala tri dni, ker skoraj noben vijak ni bil pravi in je bilo treba skoraj vse na novo narediti. Tudi kabina se ni natančno prilegala in je bilo treba nosilce podaljšati. Namesto jarma, kot je običajno pri pravilnih priključkih smo uporabili opleni. Ima več dobrih strani: manjši rajdni krog, nalagati se da tudi droban in po potrebi prostorninski les.

Na kabini in vitlu smo naredili določene izboljšave. Namesto škripca na zadnji strani smo montirali valjčno vodilo - s čemer smo dosegli, da lahko pritegne hlođ tudi pravokotno na traktor in s tem na vlako. Tudi na bobnu smo vodilne valje zožili in tako dosegli, da se žična vrv lepše navija na boben. Ohišje vitla smo ojačili z močnimi železnimi ploščami, spodnje nosilce pa z U profilom.

Ker traktorist doslej še ni spravljal lesa s traktorjem, smo si šli ogledat tako spravilo na GO Mozelj pri Kočevju. Tam si je traktorist dobro ogledal tehniko spravila, raznovrstne vlake in seveda poizvedel o nagrajevanju.

Po vseh teh pripravah smo 24. aprila preizkusili ta mehaniziran način spravila tudi v gozdu pri nas in sicer v odd. 27 revir. Sv. Peter. Za preizkus smo izbrali zelo težak oddelek, močno skalovit z globokimi vrtačami in zelo strmimi vlakami.

Učinek spravila je bil prve dni precej nizek, nato pa se je dvigal in sedaj sta traktorist in pomočnik že precej izkušena.

Dosedaj je bilo opravljenih 478 strojnih ur, izvlečenih pa 1.188 m³ hlodovine. Po mesecih se je efekt gibal takole:

mesec	Strojne ure	Del. ure	Dni	m ³
april	20	22	2	20
maj	165	207	19	284
junij	168	189	21	539
julij	125	143	17	345
Skupaj:	478	561	59	1.188

Stroški za gorivo in mazivo so približno 45 % manjši kot pri prevozu, ker stroj pri spravlilu teče pod nizkim plinom, Motor je manj obremenjen in s tem je tudi manj popravljen. Zastojev zaradi okvare motorja skoraj ni.

Za prve tri mesece so kalkulirani stroški spravlila s traktorjem znašali 1078 S din za m³. Dejanskih stroškov še nismo mogli ugotoviti, ker so strojne ure po našem mnenju previsoko izračunane. Zlasti to velja za traktorski priključek, za katerega je cena 750 S-din na uro. Nabavna vrednost priključka je 780.000 S-din, odplačali pa smo ga v treh mesecih že za 359.500 S-din - torej bo namesto v 6 letih odplačan že v letošnjem letu.

Organizacija dela je naslednja. Za spravilo s traktorjem smo izločili štiri oddelke. Ko je v enem izdelane dovolj hlodovine jo traktor izvleče na cesto in se premakne v drugega. Tako se premika iz oddelka v oddelek, da je vedno polno zaposlen in ni nepotrebnega čakanja. Traktoristu pomaga pomočnik. Ta veže hlode, pribija kline, pomaga preko zaprek (štori, kamenje), pripravlja škripce, vleče prazno žično vrv itd. Oba skupaj pa rampata dolžinski les. Hlodovino spravljamo do kamionske ceste, kjer jo pobere kamion z dvigalno napravo Hiab, dolžinski les (piloti, gradb. les) pa rampata sama - tudi do 100 m³ na eni rampi.

Uporabljamo stare "furmanske" vlake. Kjer so preozke jih razširimo. V treh mesecih smo za popravilo vlak porabili 12 cestarskih dnin in 3 kg razstreliva.

Osebni dohodki traktorista so urejeni tako, da za vsak oddelek določimo normo in seznanimo traktorista s ceno za m³ spravljenega lesa. Norma je za sedaj še precej subjektivno določena, ker še ni izdelanih normativov, tujih pa zaradi posebnih razmer ne moremo uporabiti.

Če hočemo še poceniti stroške spravila bo treba še naprej uvajati mehanizacijo v to fazo. Izdelava in sečnja sta precej mehanizirani, prevoz je skoraj 100 % mehaniziran, pri spravilu pa so to šele začetki. Potrebno bo uvajati v delo dvo in trobobenske vlačilce in razne tipe žerjavov in žičnic.

ing. Japelj Boštjan

xXx

PROIZVODNJA SADIK V KOOPERACIJI IN NEKATERE ZNAČILNOSTI V GOSPODARSKI ENOTI KRKA

S priključitvijo GE Krka h GG Novo mesto so se prenesle tudi značilnosti v gospodarjenju z gozdovi kot so n.pr.:

- proizvodnja sadik v kooperaciji;
- odkazovanje gozdnega drevja posestnikom po tarifah;
- neto prevzem lesa pri panju na posebne manuale;
- končni kupoprodajni prevzem na skladišču;
- evidenca sečenj.

GO Grosuplje v sklopu Agrokombinata Grosuplje je pred razkosanjem gospodaril z 20.103 ha gozdov s povprečno 131 m³ lesne zaloge na 1 ha (od tega 45 m³ iglavcev in 86 m³ listavcev). Prirastek je z ozirom na slabo strukturo in nizko akumulacijsko maso nizek, saj znaša le 1.2 m³ za iglavce in 1.6 m³ za listavce na 1 ha gozdne površine. Analogno temu je nizek tudi etat, saj znaša 0.5 m³ za iglavce in 0.7 m³ za listavce. Navedene številke so v primerjavi s slovenskim povprečjem lesnih zalog, prirastkov in etatov, nizke.

V ločeni režiji je imel omenjeni gozdni obrat drevesnico "Medvedico", ki leži blizu Taborske jame na fluvialnem nanosu. Površina drevesnice je 1.5 ha, kar je

z ozirom na deficitno stanje iglavcev - posebno v GE Krka premalo za proizvodnjo sadik od setve do presajenk sposobnih za v gozd. Malioracijski načrt predvideva 1.600 ha gozdov in grmišč za konverzijo. Pri tem bi prišla v poštev ponekod tudi indirektna premena.

Dolgoletno sodelovanje s podjetjem "Séme-sadike" Mengeš in deficitno stanje iglavcev nas je privedlo do misli o kooperacijski proizvodnji sadik. Mengeške sadike so bile zaradi pregostega pikiranja in gnojenja preveč nagnane v višino. Od prevelike gostote izvira seveda tudi ozek habitus sadike, ki se v gozdu ne more normalno obnašati. Često jih potlači sneg in zlepa se ne podajo v rast. Taki in podobni faktorji so nas privedli do tega, da smo v drevesnici vzgajali v glavnem smrekove semenke, ki smo jih potem pogodbeno zaupali kooperantom še za naslednji dve leti. Prioritetni kooperanti so bili naši bivši logarji, ki so kazali več zanimanja za tako vzgojo. Z njimi smo sklenili kooperacijske kupoprodajne pogodbe, s katerimi smo sodelavce obvezali s potrebnimi cenami za pikiranje in presajenke, dopusten riziko, kvaliteto, strokovne in zdravstvene preglede sadik. V okviru sklenjenih pogojev se je kooperant tretiral vse do prevzema sadik sposobnih za v gozd. Poudariti moram, da smo vzgajali v drevesnici kvalitetne pikiranje in da je bila selekcija z naše strani zelo močna.

Zdravstvene preglede je vršil gozdarski inšpektor. Obolenih sadik ni bilo opaziti ne v drevesnici niti pri kooperantih.

Cene za pikiranje so se zaračunavale kooperantom enotno, ne glede na višino, čeprav je leta variirala. Izkop se je odračunaval 1.5 S-din po pikiranki, če jih je izkopaval sam. Končne proizvodne cene so bile naslednje:

Sm 2/2 20-40 cm višine - 30 S-din
Sm 2/2 nad 40 cm " - 40 S-din

Pri tem je kooperant zaslužil:

Sm 2/2 20-40 cm višine - 20 S-din
Sm 2/2 nad 40 cm " - 30 S-din

Proizvodne cene so z ozirom na kvaliteto nizke, cene za sadike v pogodbi so "prožne" vendar bazirajo na povprečnih cenah, ki veljajo za Slovenijo. Pomanjkljivost te pogodbe je v tem, da se ne dotika kooperanta takrat, kadar trg ne bi mogel robe absorbirati.

S teritorialno kadrovske razdelitvijo tega obrata je delež takih kooperantov prišel tudi h GG Novo mesto. Ob prevzemu tega ozemlja se je pogodbeno potrdilo (GG Novo mesto - GO Grosuplje - GG Ljubljana), da se pogoji prenesejo.

Če imamo v vidu meliorativne gozdne in pašniške površine, ki so predvidene v GE Krka, sklepamo, da 45.000 komadov kooperacijskih sadik nekako zadostuje pogozdovanju, ki smo ga planirali v teh dveh letih. Večina sadik bomo posadili v "Korinjsko gmajno", kjer smo začeli s premeno 1964. leta.

Preostale kooperacijske sadike smo planirali za pogozdovanje v k.o. Ambrus in k.o. Višnje, kjer so iglavci še redkejši, je pa mnogo plodnih vrtač in dolin, ki so trenutno porasle z lesko ali gabrom in proizvajajo le slaba drva.

Potem, ko je Biro za gozdarsko načrtovanje v Ljubljani izvršil taksacijska ureditvena dela, so nastale spremembe v odkazovanju oziroma merjenju kvote odkazane mase. Že samo dejstvo, da so v tem predelu večinoma kmečki gozdovi, ki so urejeni še po parcelah, parcele pa zbrane oziroma vključene v oddelke, katerih meje potekajo po parcelnih mejah in izmera sestojev, oziroma obračun mas - zalog, prirastka in etata po tarifah (vmesne tarife po Čoklu) je privedla do tega, da smo začeli odkazovati po tarifah brez določevanja A B oziroma C klase. Nesmiselno bi bilo etat odkazovati po dvovhodnih tablicah, če je zaloga določena po statistično rastiščnih značilnostih tako, da imamo za oddelke (trajne ureditvene enote) najverjetnejše podatke. Zato je opravičljivo, da odkazujemo oziroma prikazujemo odkazano maso v istih enotah, ki so uporabljene za obračun zaloge po oddelkih. Delo na terenu je nekoliko poenostavljeno. Zakon določa neto prevzem pri panju. Strikten prevzem naj bi v določenem obdobju dal korekturni faktor s katerim bi tarife približali m3.

Pojmovanje prevzema pri panju je različno. Na obratih se različno izvaja, še bolj pestro izvrševanje te (z zakonom določene) naloge pa je širom po Sloveniji. Na našem bivšem obratu GO Grosuplje smo prakticirali neto prevzem pri panju na posebne manuale, ki so dali v glavnem pregled lesa za domačo uporabo oziroma prodajo. Gozdarski delovodje so beležili prevzem po premeru, dolžini, vrsti in klasi drevja, čela sortimentov pa so označili samo z zelenim (črnim) oziroma rdečim žigom. Tak prevzem je služil delovodji, ki je bil odgovoren predvsem za odkup lesa. Zgrešeno je bilo to, da niso bila čela sortimentov označena s klasami. Tu je določen riziko, ki nastaja zaradi pokanja, manipulacije, spravila in prevoza. Vprašanje je, kdo naj bi nosil posledice, ki na tak način nastanejo, če bi bil neto prevzem pri panju osnova za plačilo lastniku gozda.

Osnova za plačilo kmetu je prevzemnica, ki jo napravi revirni gozdar, če les oddaja direktno potrošniku oziroma manipulant na skladišču. Večkrat je prišlo do nesoglasij v klasiranju med manipulantom oziroma revirnim gozdarjem. Da smo se temu izognili, je prevzemnico lastniku gozda napravil manipulant na skladišču, prevoznico pa revirni gozdar v gozdu oziroma na rampi.

Omenil sem, da je GE Krka urejena po parcelah oziroma oddelkih. Zanimivo je to, da je masa oddelka induktivno določena, etat pa deduktivno. Tak način urejanja je drag, je pa bolj natančen, v kolikor je etat po parcelah vsklajen (strokovno) z etatom oddelka. Evidenca sečenj se knjiži po lastnikih, in sicer po masi v indeksu gozdnih posestnikov, po številu drevja pa na parcelne kartončke. V indeksih gozdnih posestnikov je dobro razvidno stanje etata z ozirom na izkoriščen etat. Zaradi oddelčnega gospodarjenja smo primorani preiti k sumiranju števila drevja po posameznih debelinskih stopnjah in vrstah drevja (za različne drevesne vrste različne tarife) po oddelkih. Če hočemo, da nam bo elaborat podlaga za gospodarjenje z gozdovi, moramo podatke na tak način knjižiti.

Omenjene značilnosti so predmet širšega razglabljanja. Moj namen je bil, da sem jih prikazal v glavnih razlikah v gospodarjenju z gozdovi na našem obratu.

ing. Jernej Piškur

xXx

Delavski svet gozdnega gospodarstva Novo mesto je v smislu 18. člena pravilnika o delovnih razmerjih in 9. člena pravilnika o delitvi osebnih dohodkov na seji dne 22. marca 1966 sprejel

P R A V I L N I K

o pripravniškem stažu delavcev gozdnega gospodarstva Novo mesto

SPLOŠNE DOLOČBE

Člen 1.

Pri gozdnem gospodarstvu Novo mesto se uvede obveznost opravljanja pripravniškega staža za gozdarske inženirje, tehnike, ekonomiste in knjigovodje.

Pripravniški staž traja za gozdarske inženirje in tehnike dve leti oziroma do prvega izpitnega roka za polaganje strokovnega izpita po preteku dveh let, za ekonomiste in knjigovodje pa eno leto. Za to dobo se sklene posebne pogodba o opravljanju pripravniškega staža.

Člen 2.

Pripravnik inženir, tehnik, ekonomist in knjigovodja je za časa trajanja pripravniškega staža polnopraven član delovne organizacije, vendar za časa trajanja pripravniškega staža opravlja vsa dela predpisana s programom o izvajanju pripravniškega staža pod neposrednim nadzorstvom vodje obrata ali službe.

Člen 3.

Zaradi popolne zagotovitve izvajanja pripravniškega staža bodo službe in delovne enote v okviru gozdnega gospodarstva Novo mesto sprejemale ter praktično usposabljalne pripravnike.

V ta namen se pri delovnih enotah oziroma službah ustanovi po eno delovno mesto za pripravnika inženirja, pripravnika tehnika, pripravnika ekonomista in pripravnika knjigovodjo.

Člen 4.

Pripravnika inženirja, tehnika, ekonomista in knjigovodjo sprejme ob priliki vstopa na delo vodja splošne službe gospodarske organizacije, ki ga v sodelovanju z vodjem delovnih enot in služb seznanj z organizacijsko strukturo podjetja, številom zaposlenih, z organizacijo in delom samoupravnih organov delovne organizacije, s samoupravnimi akti, ekonomsko-finančnimi problemi in vodilnimi uslužbenci podjetja in obrata, kjer bo vršil pripravniško prakso.

Člen 5.

Gozdarski inženirji in tehniki so dolžni opravljati pripravniški staž po sledečem programu:

a/ inženirji:

1. operativno delo na gozdnem obratu v trajanju 12 mesecev.

V tem času morajo opravljati vsa dela, ki se na gozdnem obratu pojavljajo tekom enoletnega proizvodnega ciklusa. Seznaniti se morajo zlasti:

- z organi in oblikami samoupravljanja,
- z administracijo gozdnega obrata,
- z evidenco, planiranjem in sistemom izdelave kalkulacij pri izkoriščanju in gojenju gozdov,
- s proučevanjem ureditvenih elaboratov,
- z odkazovanjem drevja,

- z organizacijo dela na deloviščih, tako pri izkoriščanju kot tudi pri gojenju gozdov. Pri tem morajo spoznati tudi vprašanja v zvezi z ekonomičnostjo poslovanja in uporabo različnih strojev v gozdarstvu,
- s problemi gojenja gozdov in gojitvenega planiranja ter praktičnim spoznanjem različnih oblik gospodarjenja v gozdni proizvodnji, z vozniki in podobno.

2. Operativno in kabinetno delo v sektorju za urejanje gozdov v trajanju 9 mesecev.

V tem času mora pripravnik - inženir delati 6 mesecev na terenu s starejšim izkušenim taksatorjem - inženirjem, tri mesece pa v pisarni na obdelavi posnetih podatkov. Pripravnik inženir mora torej v tem območju spoznati vsa opravila pri urejanju gozdov oziroma pri izdelavi ureditvenega elaborata.

3. Operativno delo pri projektiranju in gradnji gozdnih komunikacij v trajanju 3 mesecev.

V tem času se mora pripravnik - inženir seznaniti z osnovami praktičnega projektiranja gozdnih komunikacij in žičnic in s poglobitno dejavnostjo pri praktičnem opravljanju del za gradnjo gozdnih komunikacij.

b/ tehniki:

Program o opravljanju pripravniškega staža za gozdarske tehnike se izvaja v istem okviru kot za gozdarske inženirje s tem, da se mora tehnik pri opravljanju staža v gozdnem obratu poglobitno zaposliti na gozdnih deloviščih, medtem, ko druga opravila spozna bolj površno.

Pri urejanju se mora gozdarski tehnik seznaniti s terenskimi opravili. V pisarni se tehnik zaposli na obdelavi posnetih podatkov, medtem ko se naj v dokončno izdelavo elaborata ne spušča.

Pri gozdnogradbenih opravilih se mora gozdarski tehnik baviti le s praktičnim delom pri opravljanju gradbenih del.

e/ Ekonomisti in knjigovodje:

knjigovodsko-finančno in administrativno delo na gozdnem obratu 6 mesecev,

knjigovodsko-finančno in administrativno delo na skladišču 2 meseca,

spoznati mora vsa dela na upravi podjetja, kjer dela 4 mesece.

Na pripravniškem stažu se mora seznaniti z vsemi deli, zlasti pa:

- z organi in oblikami samoupravljanja,
- z administracijo gozdnega obrata,
- z evidenco, planiranjem in sistemom izdelave kalkulacij za vse dejavnosti podjetja,
- spoznati se mora z organizacijo podjetja in tehnološkimi procesi dela,
- z uporabo mehanografskih strojev,
- s potekom in organizacijo del po fazah v knjigovodstvu, finančni in administrativni službi.

6. člen

Pripravnik inženir ali tehnik mora za časa opravljanja staža obvezno pisati službeni dnevnik o opravljenem delu. Dnevnik mora pregledati in podpisati vsakih 14 dni vodja delovne enote ali službe v kateri pripravnik po programu dela.

Člen 7.

Po opravljenem stažu mora pripravnik obvezno polagati strokovni izpit, ki sestoji iz dveh delov in sicer:

1. poznavanje gospodarskega sistema in njegovih regulativov in
2. izdelave strokovnega praktičnega izdelka in njegovega zagovora pred izpitno komisijo.

Temo za strokovni praktični izdelek določi delovna organizacija v soglasju s pripravnikom. Strokovni praktični izdelek izdelata pripravnik za časa trajanja pripravniškega staža.

Člen 8.

Pripravnik inženir ali tehnik se prijavi h polaganju strokovnega izpita potom delovne organizacije v kateri vrši pripravniški staž. K formularju o prijavi mora priložiti še sledeče:

1. pogodbo o opravljanju in trajanju pripravniškega staža,
2. overjen prepis diplome,
3. program opravljanja pripravniškega staža in službeni dnevnik,
4. potrdilo delovne organizacije o opravljenem pripravniškem stažu,
5. strokovni praktični izdelek.

Pripravnik ekonomist oziroma knjigovodja se prijavi na izpit pri izpitni komisiji delovne organizacije, ki jo imenuje upravni odbor.

Člen 9.

Osebni dohodek pripravnika se določi s pravilnikom o delitvi osebnih dohodkov delovne organizacije s tem, da:

1. Znaša osebni dohodek pripravnika - inženirja v prvem letu opravljanja staža 20 % manj, v drugem letu oziroma do položenega izpita pa 10 % manj.
2. Znaša osebni dohodek pripravnika - tehnika v prvem letu opravljanja staža 20 % manj, v drugem letu oziroma do položenega strokovnega izpita pa 10 % manj kot znaša najnižji osebni dohodek.
3. Znaša osebni dohodek pripravnika ekonomista in knjigovodje v prvih šestih mesecih 20 % manj, v naslednjih mesecih do položenega strokovnega izpita pa 10 % manj kot znaša najnižji osebni dohodek.

Osebni dohodek se obračunava v breme obratne oziroma upravne prodajne režije delovne organizacije.

Člen 10.

Pripravniki zadržijo status pripravnika do uspešno položenega strokovnega izpita oz. do preteka pogodbe sklenjene o opravljanju in trajanju pripravniškega staža.

Člen 11.

Za vodenje nadzora o pravilnem in uspešnem izvajanju programa pripravniškega staža je zadolžen vodja splošne službe delovne organizacije oziroma strokovna oseba, ki jo določi direktor delovne organizacije.

Člen 12.

V kolikor organ upravljanja, pristojen za razporeditev delavcev na delovna mesta odloči, da pripravnika razporedi na samostojno delovno mesto, mu pripada osebni dohodek predviden za delovno mesto zmanjšan za 10 % v prvem letu oziroma v prvih šestih mesecih in 5 % v drugem letu oziroma v nadaljnjih šestih mesecih, oziroma do poteka roka predvidenega v 1. členu tega pravilnika.

PREHODNE DOLOČBE

Člen 13.

Inženirjem in tehnikom, ki so bili do uveljavitve tega pravilnika zaposleni manj kot 10 let, ekonomisti in knjigovodje 2 leti, na odgovarjajočih delovnih mestih, se prizna pripravniški staž z obvezo polaganja strokovnega izpita.

Inženirjem in tehnikom, ki so bili do uveljavitve tega pravilnika zaposleni več kot 10 let, ekonomisti in knjigovodje nad 2 leti na odgovarjajočih delovnih mestih v gozdarstvu, se prizna pripravniški staž brez obveze polaganja strokovnega izpita.

Člen 14.

Inženirjem, tehnikom, ekonomistom in knjigovodjem iz 1. odstavka prejšnjega člena, ki zasedajo delovno mesto določeno v pravilniku, se izplačuje osebni dohodek določen s pravilnikom o delitvi osebnih dohodkov za delovno mesto, ki ga zasedajo, vendar za inženirje in tehnike najdalj dve leti in za ekonomiste ter knjigovodje eno leto po uveljavitvi tega pravilnika. Po izteku tega roka se jim osebni dohodek zniža do uspešno položenega izpita za 5 %.

KONČNE DOLOČBE

Člen 15.

Delavski svet lahko spremeni določila tega pravilnika na zahtevo članov delovne skupnosti, obratnega delavskega sveta, upravnega odbora in sindikalne podružnice.

Člen 16.

Tolmačenje pravilnika daje delavski svet.

Člen 17.

Ta pravilnik stopi v veljavo 22. marca 1966, uporablja pa se od 1. aprila 1966.

Predsednik DS
Jože Lukšič

xXx

Delavski svet Gozdnega gospodarstva Novo mesto je v smislu pravilnika o delitvi osebnih dohodkov na seji dne 21. avgusta 1967 sprejel naslednji

P R A V I L N I K
o menzah

1. člen

Na območju Gozdnega gospodarstva Novo mesto se lahko ustanovijo menze za pripravo enolončnic in celodnevni obrokov hrane.

2. člen

Za ustanovitev menze morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji:

- a) da se v menzi hrani s celodnevni obrokom povprečno na dan najmanj 10 abonentov,
- b) da se v menzi hrani s toplo malico povprečno na dan najmanj 30 abonentov.

V primerih navedenih v 2. točki bremenijo materialni stroški menze (elektrika, drva, voda) in osebni dohodki kuharja, delovno organizacijo.

3. člen

Delovni skupini, ki ima na delovišču organizirano menzo (kuharja) in šteje manj kot 10 delavcev in več kot 5 delavcev, podjetje regresira materialne stroške na vsakega abonenta po 4.500 S-din mesečno (elektrika, voda, kurjava, razsvetljava, amortizacija).

4. člen

Delavcem, ki se ne morejo hraniti v menzi, se prizna osebni dohodek kot nadomestilo za izgubljen čas za kuhanje in sicer za posameznega delavca po 100-S din na dan, ki ga prebije na delu.

5. člen

Delavcem, ki redno organizirano prejemajo enolončnico v drugih gostinskih obratih, podjetje regresira dopoldansko toplo malico v znesku 100 S-din. Obračun sestavi gostinski obrat do 10. v mesecu za pretekli mesec.

Navedeni znesek predstavlja nadomestilo materialnih stroškov (kurjava, električna energija, voda, amortizacija) in se plača v breme materialnih stroškov podjetja.

Kdaj se smatra za organizirano prejetje malice, določi za vsak primer posebej upravni odbor na predlog delovne skupnosti delovne enote, mora pa biti z gostiščem urejeno s pisarno pogodbo.

6. člen

Ta pravilnik stopi v veljavo, ko ga sprejme delavski svet, uporablja pa se 8 dni po sprejemu.

Fredsednik DS
Wences Jože

xXx

NAJVAŽNEJŠE SPREMEMBE TEMELJNEGA ZAKONA O INVALIDSKEM ZAVAROVANJU

Spodaj navedene spremembe je posredovala Stalna konferenca za rehabilitacijo invalidnih oseb v Sloveniji.

V Uradnem listu SFRJ št. 1/1967 je izšla II., v Uradnem listu SFRJ št. 23/1967 pa že tudi III. novela Temeljnega zakona o invalidskem zavarovanju. Glede na izreden pomen, dolžnosti in iz tega izhajajoče naloge zlasti za izvedbo določb II. novele, želimo na to še posebno opozoriti vse delovne organizacije.

GLAVNA DOLOČILA II. NOVELE

Nedvomno predstavlja novela važen člen v izpopolnjevanju invalidske zakonodaje in je v pogojih izvajanja gospodarske in družbene reforme pomembna pri konkretnem reševanju invalidskih zadev, zlasti v primerih ko je nastopila invalidnost kot posledica nesreče na delu ali poklicne bolezni.

Po 4. členu novele morajo vse delovne organizacije, državni organi in zasebni delodajalci poskrbeti za delavce, ki stopajo prvič v delovno razmerje, da opravi zdravstvena služba v smislu predpisov natančen prvi pregled. Namen tega pregleda je, da bi delovna organizacija odstranila vzroke, ki lahko pripeljejo do invalidnosti oziroma, da ne bodo delavcev razporejale na taka dela, na katerih bi glede na zdravstveno stanje delavcev grozila nevarnost za njihovo invalidnost.

11. člen novele zagotavlja invalidom, da jim delovno razmerje po nastanku invalidnosti ne preneha, če je invalidnost posledica nesreče na delu ali poklicne bolezni.

Delovne in druge organizacije, državni organi in zasebni delodajalci so dolžni obdržati na delu oziroma sprejeti na delo delovnega invalida, pri katerem je nastala invalidnost kot posledica nesreče pri delu ali poklicne bolezni medtem, ko je bil pri njih v delovnem razmerju.

Delovna organizacija je dolžna zagotoviti zaposlitev takemu invalidu tudi tedaj, če sama nima primerne delovnega mesta za invalida.

Da bi bila rehabilitacija in zaposlovanje invalidov bolj sistematična in načrtna, nalaga novela v 17. členu delovnim organizacijam, da morajo s splošnim aktom, ki ureja organizacijo poslovanja, določiti delovna mesta za invalide, ustrezna njihovi izobrazbi in primerna njihovi preostali delazmožnosti.

17. člen določa tudi, da sme delovna organizacija na delovnem mestu, ki je določeno za invalida, zaposliti začasno zdravega delavca, če in dokler nima invalida, ki bi lahko delal na takem delovnem mestu.

Če v medsebojnih odnosih med invalidom in delovno organizacijo pride do spora, posreduje v smislu 17. člena novele občinska komisija.

V smislu 17. člena novele lahko tudi republika določi s svojim predpisom, da so delovna mesta določene vrste v posameznih dejavnostih - mesta, na katera je treba zaposlovati delovne invalide.

19. člen novele predvideva ostre denarne kazni za kršilce teh predpisov in to tako za delovno organizacijo, kot tudi za odgovorno osebo.

Stalna konferenca za rehabilitacijo invalidnih oseb v Sloveniji, ko usvaja predloge medobčinskih stalnih konferenc in republiške komisije želi pomagati delovnim organizacijam pri izvajanju njihovih nalog, da bi bilo varstvo invalidov tudi z izvajanjem novele TZIZ čim popolnejše. Zato s v e t u j e i n p r e d l a g a :

- 1) da z vsebino novele seznanijo vse svoje delavce,
- 2) da imenujejo komisijo za rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov, kot organ delavskega sveta, oziroma drug strokovno-operativni organ, ki bi imel naloge:
 - a) stalno skrbeti za strokovno najbolj ustrezno reševanje invalidske problematike,
 - b) opravljati občasno vse naloge, ki so v zvezi z reševanjem zaposlovanja in rehabilitacije invalidov (kot npr. sedaj: ugotavljanje in opisovanje delovnih mest za invalide, v bodoče: skrb za izpopolnjevanje seznamov in opisov delovnih mest za invalide ipd.),
 - c) skrbeti za ustrezno in res primerno zaposlovanje in usposabljanje invalidov,
 - d) dajati predloge DS tudi za uspešno reševanje problematike poklicne rehabilitacije in zaposlovanja delovnih invalidov,
 - e) skrbeti za pomoč pri strokovnem delu v sodelovanju s pristojnimi strokovnimi službami in sodelavci.
- 3) da razširijo v noveli predvideno varstvo invalidov, ki so postali invalidni zaradi nesreče pri delu ali poklicnega obolenja:

- a) tudi za invalide, ki so postali invalidni zaradi nesreče izven dela ali bolezni,
 - b) tudi pred 14/1-1967 (ko je stopila novela v veljavo),
 - c) tudi za vse ostale invalide,
- 4) da do konca meseca oktobra 1967 določijo delovna mesta za invalide. Katera delovna mesta so primerna za invalide, določi delovna organizacija po veljavnem postopku, upoštevajoč predlog, ki ga pripravi komisija za rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov oziroma drug ustrezen organ.

Pri vsem postopku ugotavljanja delovnih mest svetuje Stalna konferenca za rehabilitacijo invalidnih oseb, da je v interesu delovnih organizacij, da določijo čim več delovnih mest za invalide. Le na ta način v delovnih organizacijah ne bo težav pri internih razmestitvah prizadetih oseb.

Določena delovna mesta in posamezne naloge služb v reševanju invalidske problematike je treba navesti v ustreznem splošnem aktu delovne organizacije bodisi v posebnem poglavju statuta, pravilnika o delovnih razmerjih, pravilnika o varstvu pri delu ali kje drugje ali pa v posebnem samo za to namenjenem pravilniku. Ta naloga naj bi bila končana do konca meseca oktobra 1967.

Kadar delovna organizacija nima primerne delovnega mesta, pa je v smislu novele dolžna poskrbeti za zaposlitev invalida, naj se v primeru, da bo iskala zaposlitev izven svoje delovne organizacije, posvetuje in išče pomoči od službe za zaposlovanje delavcev, oziroma bazenskega centra za rehabilitacijo invalidov (tam kjer že obstoja).

Pri tem pa je paziti na naslednje:

- da s tem ne bodo delovne organizacije razbremenjene skrbi za zaposlitev, ki jo nalaga novela,
- da bo to dodatna obremenitev za službo zaposlovanja,
- da se zato delovne organizacije odločajo prostovoljno in
- da se medsebojne obveznosti prevzamejo le pogodbeno,
- cilj vsega pa mora biti čim hitrejša in najsmotrnejša strokovno urejena zaposlitev invalidnih oseb.

Stalna konferenca želi, da bi bilo vse to delo čimboljše opravljeno, da bi bila omenjena republiška komisija stalna, da bi nudila delovnim organizacijam pri izvajanju naloge vso strokovno pomoč, ter končno, da bi tudi vodila nadzor nad opravljenim delom v delovnih organizacijah.

xXx .

